

Đề bài

Hành động “nói
và làm” trong
cuộc sống.

Bài làm

“*Nói đi đôi với làm*” là một đòi hỏi mang tính chất xã hội, không phải chỉ riêng xã hội bây giờ mà xưa đã thế và sau này vẫn thế. Bởi “*mười lần nói không bằng một lần làm*”, “*nói hay không bằng cày giỏi*”, “*nói và làm*” từ xưa vốn luôn gắn liền với chữ tín “*một lần bất tín, vạn lần bất tin*”... Thế nhưng tại sao trong cuộc sống “*nói và làm*” thường ít khi đi đôi với nhau? Phải chăng bởi vì nói dễ hơn làm, vì “*lời nói gió bay*”, vì “*nói trước quên sau*”. Lão Tử đã từng dạy “*Lời nói có thể tin được thì nghe không hay, lời nói nghe hay thì không thể tin được*”.

Một lời nói, dù là trẻ con, người lớn đều có thể nói ra, nói thì dễ nhưng để nói mà làm được lại là một điều cực khó. Bởi vậy chớ nên nói bừa, nói ẩu, nói cho xong chuyện, trừ khi bạn là người không có lòng tự trọng. “*Làm khó*”, vì làm phải tốn sức, tốn công, thậm chí phải “*quên mình*”, phải “*hy sinh*”,... Tốn sức, tốn công thì nhiều người có thể làm được. Nhưng “*hy sinh, quên mình*” mới là thử thách khó vượt qua! Mà ở đời, những việc quan trọng nhất, lại thường đòi hỏi người thực hiện phải... hy sinh, phải quên mình! Dám hy sinh thì việc khó trở thành dễ. Đó là chân lý vậy!

“*Nói đi đôi với làm*” vừa là đạo lý vừa là yêu cầu của thực tiễn cuộc sống. Trong xã hội chúng ta, nhiều bậc làm cha mẹ là những người biết điều hay lẽ phải mà dạy con không được chủ yếu là chỉ nói mà không làm, không hành động gương mẫu trước con cái. Do đó lời nói không có sức cảm hóa và thuyết phục. Một người mẹ luôn dạy con rằng, con phải vứt rác vào thùng rác để bảo vệ môi trường thế nhưng lại tiện tay để ngay hộp sữa xuống lề đường sau khi con uống xong, điều đó thật sự không hề có sức thuyết phục trong mắt con trẻ. Suy rộng ra hơn, ở trong cuộc sống, nếu chỉ biết nói, mà chẳng bao giờ thực hiện thì sẽ không chiếm được lòng tin, lòng cảm phục của mọi người. Một người lãnh đạo chỉ “*nói giỏi*” mà không “*làm giỏi*” sẽ không lấy được lòng tin của dân. Bởi “*nói thì dễ nhưng làm thì khó*”, “*làm*” mới là thước đo chuẩn mực nhất để đánh giá thực chất giá trị con người. Xã hội muốn tiến lên cũng phải do hành động, trực giác của con người.

Sách cổ Trung Quốc có ghi lại mẫu chuyện lý thú về án Anh, vị Tể tướng nhỏ thó mà lừng danh nước Tề. Có người hỏi án Anh:

- Bao năm làm Tể tướng, với tiên sinh điều gì khó nhất?
- Làm được điều mình nói, án Anh trả lời ngay tức khắc.

Đó là câu chuyện từ mấy ngàn năm trước. Còn bây giờ là chuyện cuối thế kỷ XX. Giữa năm 1985, khi Mikhain Goochatrop, Tổng bí thư Đảng cộng sản Liên Xô, mới phát động chiến dịch cải tổ và tăng tốc được ít lâu, ông có làm cuộc vi hành đến Leningrat. Để tạo hình ảnh một nhà lãnh đạo trẻ năng động, gần gũi dân chúng (tương phản với dáng vẻ nặng nề, ốm yếu, già nua của ông Brêgionhép trước đó không lâu), ông Goochachop đi bộ ra quảng

trường Cung điện Mùa đông để trò chuyện với nhân dân. Bắt tay một người đàn ông trung niên Nga, rần rỏi, vạm vỡ, nhà lãnh đạo Liên Xô ân cần hỏi:

– Đồng chí làm nghề gì?

– Thừa đồng chí, tôi là thợ tiện nhà máy đóng tàu.

– Đồng chí muốn chúc điều gì cho tôi và Trung ương?

– Tôi chúc đồng chí và Trung ương làm được điều mình nói! Người thợ tiện nọ trả lời ngay tức khắc... (Cũng phải nói thêm, lúc này, sau ít tháng xuất hiện ở cương vị cao nhất đất nước, người dân Liên Xô đã thấy ông Goochachop bắt đầu bộc lộ hứng thú ưa đấng đàn diễn thuyết).

Hai câu chuyện cách nhau hàng ngàn năm xảy ra với hai người địa thế xã hội hoàn toàn khác nhau – vị Tể tướng lừng danh và người thợ tiện vô danh. Ấy vậy mà câu trả lời lại hoàn toàn giống nhau. Điều đó cho ta thấy được rằng: sống trên đời này để lời nói đi đôi với việc làm vô cùng khó khăn.

Chúng ta đang sống trong thời đại CNTT, thời đại mà phương tiện truyền thông có mặt mọi lúc, mọi nơi, bất cứ lúc nào ta cũng có thể tiếp cận thông tin một cách dễ dàng và nhanh chóng. Những hình ảnh, lời nói luôn luôn hiện hữu dù đôi khi ta không hề muốn, những sự thật, việc thật cũng không bao giờ ra khỏi tầm mắt của con người. Và thế là, dù muốn hay không muốn, chúng ta vẫn thấy được sự khác nhau rõ ràng và khác biệt về nói và làm trong cuộc sống.

Đi ra đường phố, thấy cảnh ô tô, xe máy, xem lam, xe đạp, xích lô, xe thò... ngược xuôi, lạng lách, rẽ ngang rẽ trái không theo một luật lệ nào, rồi thì chợ cóc, chợ xanh, chợ hoa dưới lòng đường, hàng hóa bày ra choán hết vỉa hè... chúng ta hoang mang tự hỏi: Liệu những quy định về trật tự an toàn giao thông đâu hết cả? Mật độ dày đặc của cảnh sát giao thông cũng không làm giảm bớt bao nhiêu những ánh tắc. Rồi cái nạn đua xe của mấy cô mấy cậu rùng mỡ, con nhà giàu, con ông cháu cha gây nhưc nhối bao năm, sau rất nhiều lời hứa hẹn “*kiên quyết chấm dứt*” vẫn diễn ra như trên người; các thứ thư tay, điện thoại riêng “*đề nghị chiếu cố, nương nhẹ*” vẫn tồn tại sau mỗi lần công an bắt giữ người, xe...

“*Chính quyền của ta là của dân, do dân, vì dân*” – câu nói đẹp làm nức lòng người mau chóng bị sao nhãng khi người dân đến cửa quan gặp phải những bộ mặt lạnh tanh, những câu trả lời nhát gừng và những kiểu đùn đẩy hồ sơ hết phòng này sang phòng kia, những kiểu hẹn lẩn hẹn lữa không có hồi kết thúc như thử thách lòng kiên nhẫn của người dân. Kết quả là đơn thư khiếu nại chất thành đống, năm này qua năm khác.

Hay như ở vấn đề y tế – “*Luong y như từ mẫu*”, câu khẩu hiệu gặp ở mọi bệnh viện, trên thực tế liệu đã làm yên lòng bệnh nhân chưa? Chắc chắn là chưa. Thế nên hầu hết người bệnh khi chẳng may phải lên bàn mổ hay gặp bệnh hiểm nghèo, đều phải cố lẩn những đồng tiền còm cõi cuối cùng, kín đáo bỏ vào phong bì, rồi tìm kiếm cơ hội tiếp cận vị “*luong y như từ mẫu*”

kia để mà năn nỉ, khấn khoản họ nhận cho “*tấm lòng thành*” với mặc cảm của người có lỗi. Vẫn còn nhiều lắm những ca phẫu thuật nhằm, chuẩn đoán sai gây ảnh hưởng đến cả tính mạng của bệnh nhân.

Đáng nói hơn cả, có lẽ là vấn đề giáo dục. Đó là “*Cải cách giáo dục*”, “*Nâng cao chất lượng dạy và học*”, “*Giáo dục là quốc sách*”,... những lời lẽ được lặp lại ngày này qua ngày khác, nhưng những phiền muộn do giáo dục mang lại cũng không giảm. Nào là “*quá tải*” phải “*giảm tải*”, “*học thêm, dạy thêm*”, nào là sách giáo khoa viết sai in sai, đề thi ra nhầm lẫn, lộ đề trước khi thi, nào là “*các lò luyện thi*” thương mại hóa một cách lộ liễu đến trơ tráo. “*Giảm tải chương trình học cho học sinh*” nhưng xét cho cùng có khi còn nặng hơn chương trình cũ gấp nhiều lần.

Như Herbert Spencer đã từng nói “*Mục đích cao cả nhất của giáo dục không phải là lời nói mà là hành động*”. Người nước ngoài luôn thắc mắc rằng “*Tại sao người Việt Nam nói thì giỏi nhưng làm thì lại rất kém?*” Đó phải chăng là do phương pháp học tập của người Việt Nam từ xưa đến nay. Học sinh Việt Nam ở các kì thi quốc tế luôn làm rất tốt các thi lý thuyết nhưng lại rất kém ở phần thi thực hành. Một học sinh có thể đọc vanh vách tất cả các hiện tượng hóa học nhưng không thể tiến hành một thí nghiệm cho dù là đơn giản nhất. Thậm chí là tại các trường học vẫn luôn tồn tại những kì thi Tin học bằng lý thuyết trên giấy kiểu như “*Em hãy trình bày cách tính ở Excel*”. Vậy là còh dù đã học đến rất nhiều, thế nhưng khi bắt tay vào thực tế, tất cả vẫn chỉ là con số 0 khi thực tế lại “*Sao không giống với những gì mình đã học?*”. Giáo dục Việt Nam có lẽ chỉ thiên về việc truyền đạt kiến thức lý thuyết, sách vở mà quên đi cách thức thực hiện cũng giống như việc có thể nói vanh vách nhưng không thể tiến hành thực hiện.

“*Nói và làm*” giờ đây đã sắp trở thành một căn bệnh nan y của người Việt Nam, đã dần ngấm sâu vào máu, chính vì thế chúng ta phải cùng nhau đi tìm những phương thuốc hữu hiệu hơn để trị tận gốc căn bệnh đó. Có điều chắc chắn là không thể dùng lời nói, lời hô hào suông mà chữa khỏi được.